

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/21/2020
Identifikačné číslo spisu: 8114200024
Dátum vydania rozhodnutia: 29.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8114200024.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne L. C., bytom P., M. XX, zastúpenej Mgr. U. C., bytom P., M. XX proti žalovaným 1/ T. U., P., M. 31, 2/ R. G., P., M. XX, 3/ K. R., P., M. XX, 4/ L. C., P., M. XX, 5/ T. K., P., M. XX, 6/ P. L., P., M. XX, 7/ T. C., P., M. XX, 8/ W. R., P., M. XX, 9/ L. N., P., M. XX, 10/ T. K., P., M. XX, 11/ L. U., P., M. XX, 12/ Mgr. C. P., P., M. XX, 13/ D. W., P., M. XX, 14/ L. T., P., M. XX, 15/ Ing. C. E., P., M. XX, 16/ U. F., P., M. XX, 17/ L. L., P., M. XX, 18/ F. Q., P., M. XX, 19/ P. U., P., M. XX, 20/ A. B., P., M. XX, 21/ N. T., P., M. XX, 22/ U. Y., P., M. XX, 23/ Ing. V. F., P., M. XX, 24/ T. B., P., M. XX, 25/ U. N., P., M. XX, 26/ P. A., P., M. XX, 27/ F. F., P., M. XX, 28/ A. C., P., M. XX, 29/ U. N., P., M. XX, 30/ I. P., Sabinov, M. XX, 31/ U. D., P., M. XX, 32/ L. B., P., M. XX, 33/ L. L., P., M. XX, 34/ F. W., P., M. XX, 35/ T. P., P., M. XX, 36/ D. U., P., M. XX, 37/ Bc. F. J., P., M. XX, 38/ J. L., P., M. XX, 39/ J. B., P., M. XX, 40/ L. M., P., M. XX, 41/ I. G. P., P., M. XX, 42/ P. P., P., M. XX, 43/ T. T., P., M. XX, 44/ L. C., P., M. 31, 45/ T. L., P., M. XX, 46/ T. B., P., M. XX, 47/ A. K., P., M. XX, 48/ L. F., P., M. XX, 49/ Ing. T. A., P., M. XX, 50/ N. F., P., M. XX, zastúpených správcom Bytovým družstvom Prešov, so sídlom v Prešove, Bajkalská 30, zastúpeným JUDr. Danielom Boľanovským, advokátom so sídlom v Prešove, Slovenská 69, o neplatnosť hlasovania o dobrovoľnej dražbe bytu s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 10C/1/2014, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. júna 2016 sp. zn. 2Co/91/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 29. júna 2016 sp. zn. 2Co/91/2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. decembra 2014 č. k. 10C/1/2014-93 v spojení s doplňujúcim rozsudkom z 10. decembra 2014 č. k. 10C/1/2014-97 určil, že písomné hlasovanie vlastníkov bytov bytového domu Nezabudova 31, Sabinov, o dobrovoľnej dražbe bližšie označeného bytu, v dňoch 12. až 14. decembra 2013 je neplatné. Zároveň zastavil konanie proti žalovanému 11/ a náhradu trov konania účastníkov nepriznal.

1.1. Poukázal na to, že sa prejednával návrh žalobkyne, ktorá sa obrátila na súd v zmysle zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, v znení platnom k 14. decembru 2013 (ďalej len „zákon č. 182/1993“), kedy namietala porušenie princípov hlasovania o dobrovoľnej dražbe jej bytu, ktoré bolo vykonané z dôvodu jej dlhu na úhradách za užívanie bytu.

1.2. Prvostupňový súd zistil, že dlh žalobkyne bol v čase vyhlásenia hlasovania asi 2.200 €. Preto podrobil preskúmaniu z hľadiska kritéria primeranosti to, či môže byť v podstate zbavený svojho obydľia pre dlh vo výške 2.200 €, pričom v konaní nebolo preukázané, či vôbec bol súdom priznaný alebo existujúci, a či boli iné prostriedky výkonu rozhodnutia alebo exekúcie neefektívne. Nebolo možné podľa jeho názoru prisvedčiť skutočnosti, že zodpovedá zásadám primeranosti to, ak dôjde k vykonaniu dobrovoľnej dražby pre vymoženie dlhu 2.200 € bez toho, aby bolo preukázané, že ostatné prostriedky a exekučné spôsoby neboli predtým efektívne. Preto dospel k záveru, že písomné hlasovanie zo strany vlastníkov bytov bytového domu o dobrovoľnej dražbe bytu žalobkyne je neplatné.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie časti žalovaných rozsudkom z 29. júna 2016 sp. zn. 2Co/91/2015 napadnutý prvostupňový rozsudok v spojení s doplňujúcim rozsudkom potvrdil, nepriznal účastníkom náhradu odvolacích trov a pripustil dovolanie na otázku „či ustanovenia zákona č. 182/1993 Zb. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, akým je § 14 v spojení s § 8b ods. 2 písm. i/, sa majú vykladať tak, že zákonné podmienky výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou, vrátane dodržiavania princípov súkromného práva, najmä princípu proporcionality, zvýšená ochrana chránených osôb, musia byť splnené už v čase hlasovania vlastníkov bytov v súlade s výkonom záložného práva dobrovoľnou dražbou“.

2.1. V priebehu odvolacieho konania najskôr odvolací súd vyzval účastníkov podľa § 213 ods. 2 OSP, aby sa vyjadrili k možnosti posúdenia veci podľa § 8b ods. 2 písm. i/ a § 14 zákona č. 182/1993. Účastníci sa mali vyjadriť aj k posúdeniu veci z pohľadu toho, či je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti, aby bol byt predaný v dobrovoľnej dražbe, ak existuje možnosť výkonu záložného práva prostredníctvom exekučného konania, a to s poukazom na pomer výšky pohľadávky a hodnoty založeného bytu. Odvolací súd v tejto súvislosti dal účastníkom do pozornosti, že nebola doposiaľ riešená otázka, či primeranosť výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou bytu je otázkou relevantnou už v procese hlasovania vlastníkov bytov o schválení vykonania dobrovoľnej dražby bytu podľa § 8b ods. 2 písm. i/ citovaného zákona, či je nevyhnutné predat' byt neplatičovi, ktorý predstavuje jeho obydľie, ak sledovaný cieľ sa dá dosiahnuť miernejším spôsobom v procese výkonu exekúcie.

2.2. Uviedol, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou bližšie označeného bytu za ktorý jej vznikol v mesiaci september 2013 dlh vo výške 2.257,82 €. Na schôdzi vlastníkov bytov a nebytových priestorov v predmetnom bytovom dome dňa 9. septembra 2013 okrem iného hlasovali vlastníci o otázke, či súhlasia s tým, ak vlastník bytu č. 117 (žalobkyňa) neuhradí dlžnú čiastku za služby spojené s bývaním, vrátane poplatkov z omeškania do konca mesiaca október 2013, aby správca zabezpečil vykonanie dobrovoľnej dražby z dôvodu dlhodobej platobnej nedisciplíny. Podnet na túto formu hlasovania bol daný zo strany správcu bytu, Výsledkom tohto hlasovania bolo, že z celkového počtu 55 bytov a nebytových priestorov za hlasovalo 40 vlastníkov, proti 9 a nehlasovalo 6.

2.3. Po odcitovaní § 151a Občianskeho zákonníka, § 8b ods. 2 písm. i/, § 11 ods. 5, § 14 ods. 1 až 7 a § 15 ods. 1 zákona č. 182/1993 odvolací súd uviedol, že nebola dôvodná ich námietka o vydaní prekvapivého rozhodnutia súdu prvého stupňa z dôvodu, že sa tento nezaoberal formálnou stránkou písomného hlasovania vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dňoch 12. - 14. decembra 2013. V konaní o neplatnosť písomného hlasovania vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome súdu nič nebráni vysloviť neplatnosť tohto hlasovania aj na základe takej skutkovej okolnosti, ku ktorej žalobkyňa nenamietala jej rozpor so zákonom ani ju výslovne neoznačila ako dôvod neplatnosti hlasovania. Takýto postup podľa názoru odvolacieho súdu nenarúša kontradiktórnosť konania a s tým spojenú zásadu rovnosti účastníkov konania, pretože súd tu nepomáha jednému z účastníkov v uplatňovaní jeho práv (nedoplňa jeho žalobný prednes a nevyhľadáva zaňho rozhodujúce skutočnosti ani nemení ním uplatnené právo), ale vykonáva to, čo je jeho výlučnou úlohou, teda aplikáciu práva na ten skutkový stav, ktorý v konaní vyšiel najavo.

2.4. Odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa sa správnym spôsobom zaoberal dodržaním princípu proporcionality medzi navrhovaným výkonom záložného práva dobrovoľnou dražbou a otázkou, či je skutočne nevyhnutné so zreteľom na všetky okolnosti veci vykonať záložné právo práve

týmto spôsobom, a to aj s prihliadnutím na systematiku zákona č. 182/1993, ktorý okrem iného v ust. § 11 ods. 5 určuje kompetenciu súdu nariadiť predaj bytu alebo nebytového priestoru, ak vlastník bytu porušuje dobré mravy, keď pod tento pojem spadá aj neplatenie preddavkov. V tejto súvislosti nemohol prehliadnuť, že majetok dotknutý konaním o mimosúdnom výkone záložného práva, o ktorý ide vo veci samej, je nehnuteľnosť určená na bývanie žalobkyne a jej rodiny. Zároveň nemohol opomenúť, že inštitút dobrovoľnej dražby je takým, ktorý vo svojej podstate vážnym spôsobom zasahuje do práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) s dosahom na ústavné právo na obydlie podľa čl. 21 ústavy (ako je tomu aj v prejednávanej veci), a to bez akejkoľvek (preventívnej) ingerencie súdnej moci. Záložca je počas trvania záložného práva vystavený jedine konaniu a rozhodovaniu záložného veriteľa, ktorého písomné vyhlásenie o pravosti, výške a splatnosti pohľadávky, pre ktorú sa navrhuje výkon záložného práva, plní na účely výkonu záložného práva funkciu „exekučného titulu“ s priamym dosahom na ústavné právo záložcu. Je tak otázne, či takáto konštrukcia neodporuje základným súkromnoprávnym zásadám, najmä zásade rovnosti účastníkov súkromnoprávných vzťahov (§ 2 ods. 2 OZ) s dosahom na čl. 20 Ústavy SR, kedy je vlastníckemu právu nadradené iné vecné právo vykonávané bez verifikácie oprávnenosti a dôvodnosti jeho výkonu zmocneným orgánom štátnej moci. Líniu ingerencie súdnej moci pri nútenom výkone súkromného práva podporuje aj ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva najmä k čl. 8 Dohovoru ochrany základných práv a slobôd v znení jeho dodatkových protokolov.

2.5. V prejednávanej veci nebolo sporné, že zo strany žalovaných v súvislosti s vykonaným písomným hlasovaním je zamýšľaný postup výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou bytu žalobkyne na návrh správcu ako to predpokladá citované ust. § 8b ods. 2 písm. i/ zákona č. 182/1993. Žalobkyňa je pritom invalidnou dôchodkyňou, v predmetnom byte s ňou žijú aj jej rodinní príslušníci, ešte v roku 2013 správca bytového domu uplatnil pohľadávku pozostávajúcu z neuhradených poplatkov za užívanie bytu v konaní prvostupňového súdu sp. zn. 10C/235/2013, následne nevyužil možnosť iných prostriedkov smerujúcich k vymoženiu nedoplatkov od žalobkyne, napr. aj výkonom záložného práva v exekučnom konaní, keď navyše žalobkyňa poukazuje na to, že vzniknutý dlh spláca v splátkach určených právoplatným rozhodnutím súdu. Podľa odvolacieho súdu princíp proporcionality, vrátane princípu zvýšenej ochrany chránených osôb musia byť zohľadnené ako zákonné podmienky takto navrhovaného postupu už v čase hlasovania vlastníkov bytov a nebytových priestorov a nie až pri realizácii samotnej dobrovoľnej dražby. Odvolací súd nemal preto pochybnosť o tom, že podmienkou, ktorú musia vlastníci bytov a nebytových priestorov pri hlasovaní o vykonaní dobrovoľnej dražby, ako jej navrhovatelia, posúdiť a zohľadniť bolo nielen overenie a potvrdenie pravosti, výšky a splatnosť pohľadávky, pre ktorú sa navrhuje výkon záložného práva (ako esenciálna podmienka vykonania dražby podľa § 7 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z.), ale aj zohľadnenie aspektu primeranosti a dobrých mravov v súkromnoprávných vzťahoch v súlade s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Uvedený záver plynie zo skutočnosti, že nie správca bytového domu, ale vlastníci bytov a nebytových priestorov sú iniciátormi vykonania dobrovoľnej dražby a je to práve hlasovanie vlastníkov, ktoré zakladá právny dôvod a zmocnenie pre ďalší postup správcu podľa zákona č. 527/2002 Z. z. Niet preto pochybností o tom, že hlasovanie vlastníkov bytov a nebytových priestorov je fázou uplatňovania zákonného záložného práva, ktorá implikuje imanentné posúdenie primeranosti dražby a jej súladu s dobrými mravmi a zákonom (§ 3 ods. 6 zákona č. 527/2002 Z. z.) - súladný výkon (záložného) práva.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/ až 50/ (ďalej len „žalovaní“ alebo „dovolatelia“), a to podľa § 420 písm. f/ CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP. Po rekapitulácii doterajšieho priebehu konania dovolatelia uviedli, že namietaný rozsudok odvolacieho súdu trpí viacerými vadami zmätočnosti, ako i vadami právneho posúdenia. Navrhli, aby dovolací súd napadnutý odvolací rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP dovolatelia namietali, že (i) im nebol doručený doplnujúci rozsudok prvostupňového súdu č. k. 10C/1/2014-97 z 10. decembra 2014, (ii) ich odvolací súd v rozpore s § 213 ods. 2 OSP (§ 382 CSP) nevyzval, aby sa vyjadrili k možnému použitiu ustanovenia § 3 ods. 1 OZ, kedy by oni navrhli ďalšie dôkazy, (iii) nižšie súdy neprerušili konanie a nepostúpili vec Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) na posúdenie nesúladu dotknutých ustanovení zákona č. 182/1993, resp. zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách (ďalej len „zákon č. 527/2002“) s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a (iv) nedostatočne

odôvodnili svoje rozhodnutia a v tejto súvislosti sa nevysporiadali s námietkami žalovaných.

3.2. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP dovolatelia vyvodzovali z nesprávneho právneho posúdenia zákonných predpokladov platnosti hlasovania podľa § 14 zákona č. 182/1993 o súhlase s dobrovoľnou dražbou pre nedoplatky spojené s užívaním bytu (čo bolo v hre pred nižšími súdmi), kde odvolací súd za takýto zákonný predpoklad považoval (aj) „aspekt primeranosti a dobrých mravov (§ 3 ods. 1 OZ)“. V tejto súvislosti v podstatnom uviedli, že ingerencia súdnej moci je aj v procese dobrovoľnej dražby dostatočná (záložný dlžník sa môže domáhať určenia neplatnosti dražby na súde), záložný dlžník môže v ďalšom priebehu znížiť dlh a tým nenaplniť zákonné podmienky dražby. Zákon rovnako nepodmienil rozhodovanie o dobrovoľnej dražbe podaním návrhu na exekúciu. Pri návrhu na vykonanie exekúcie navyše veriteľ musí zvažovať aj bonitu povinného, ktorá v okolnostiach posudzovanej veci bola nízka, čo by sa mohlo premietnuť v zaťažení oprávneného exekučnými trovami.

4. Žalobkyňa vo svojom písomnom vyjadrení žiadala potvrdiť odvolacie rozhodnutie. V podstatnom uviedla, že dopĺňujúci rozsudok prvostupňového súdu riešil iba zastavenie konania proti žalovanému 11/, ktorý zomrel pred podaním žaloby. K 10. januáru 2017 bol jej dlh uhradený paralelne s úhradami za nájom bytu v sume 1.350 €.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaných podľa § 420 písm. f/ CSP je v časti prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Žalovaní v dovolaní v súvislosti s § 420 písm. f/ CSP namietali že (i) im nebol doručený dopĺňujúci rozsudok prvostupňového súdu č. k. 10C/1/2014-97 z 10. decembra 2014, (ii) ich odvolací súd v rozpore s § 213 ods. 2 OSP (§ 382 CSP) nevyzval, aby sa vyjadrili k možnému použitiu ustanovenia § 3 ods. 1 OZ, kedy by oni navrhli ďalšie dôkazy, (iii) nižšie súdy neprerušili konanie a nepostúpili vec ústavnému súdu na posúdenie nesúladu dotknutých ustanovení zákona č. 182/1993, resp. zákona č. 527/2002 s ústavou a (iv) nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia a v tejto súvislosti sa nevysporiadali s námietkami žalovaných (bod 3.1.).

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaných, že v konaní došlo k nimi tvrdným vadám zmätočnosti (body 3.1. a 7).

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci, to ako súd viedol spor, znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariača možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

12. Žalovaní najskôr namietali, že im nebol doručený doplňujúci rozsudok prvostupňového súdu č. k. 10C/1/2014-97 z 10. decembra 2014 [bod 3.1.(i)].

12.1. Z obsahu súdneho spisu dovolací súd zistil, že 10. decembra 2014 prvostupňový súd okrem rozsudku č. k. 10C/1/2014-93 (ktorým rozhodol súd vo veci samej, pozn.) vydal aj doplňujúci rozsudok č. k. 10C/1/2014-97, ktorým zastavil konanie proti žalovanému 11/ a nepriznal náhradu trov konania vo vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným 11/. Súd takto rozhodol na základe zistenia, že žalovaný 11/ zomrel ešte pred podaním žaloby.

12.2. Žalobkyňa k uvedenej námietke žalovaných uviedla, že doplňujúci rozsudok prvostupňového súdu riešil iba zastavenie konania proti žalovanému 11/, ktorý zomrel pred podaním žaloby (bod 4).

12.3. Už na prvý pohľad je zrejmé, že namietaným postupom nižších súdov, súvisiacim so zastavením konania proti žalovanému 11/ v dôsledku jeho úmrtia - ešte v dobe pred podaním žaloby - nebolo/nemohlo byť znemožnené dovolateľom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, žeby došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces. Možno preto uzavrieť, že rozhodnutím o zastavení konania proti žalovanému 11/ a o trovách konania medzi žalovaným 11/ a žalobkyňou neboli porušené, či ohrozené subjektívne práva ostatných žalovaných (dovolateľov). Navyše z obsahu spisu vyplýva, že viacerým žalovaným toto rozhodnutie doručené bolo (č. l. 122 spisu).

13. Žalovaní v podanom dovolaní podľa § 420 písm. f/ CSP tiež namietali, že nižšie súdy neprerušili konanie a nepostúpili vec ústavnému súdu na posúdenie nesúladu dotknutých ustanovení zákona č. 182/1993, resp. zákona č. 527/2002 s ústavou, resp. že nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia a nevysporiadali sa s námietkami žalovaných [bod 3.1.(iii) a (iv)].

13.1. Najvyšší súd už za účinnosti predchádzajúceho procesného predpisu opakovane uviedol, že ak súd konanie v zmysle § 109 ods. 1 písm. b) OSP (teraz § 162 ods. 1 písm. b/ CSP) nepreruší, neodníme týmto postupom účastníkovi možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP [teraz § 420 písm. f/ CSP (napr. 5Cdo/294/2008)]. Podobne najvyšší súd už uviedol, že prerušiť konanie podľa druhej vety ust. § 109 ods. 1 písm. b) OSP (teraz § 162 ods. 1 písm. b/ CSP) možno len vtedy, ak k záveru - že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s Ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná - dospel súd, a nie účastník konania (2Cdo/47/1996).

13.2. Pokiaľ žalovaní namietali nedostatok dôvodov (nepreskúmateľnosť) odvolacieho rozhodnutia najvyšší súd konštatuje, že len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP, a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak

odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99, rozsudok z 24. júla 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, sťažnosť č. 8262/02, rozsudok z 23. júla 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie ako výnimky druhej vety stanoviska R 2/2016.

13.3. V neposlednom rade najvyšší súd dodáva, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v podanom odvolaní, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.

14. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dovolanie žalovaných uvedené v bode 3.1.(i), (iii) a (iv) podľa § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné odmietol.

15. Žalovaní ďalej namietali, že ich odvolací súd v rozpore s § 213 ods. 2 OSP (§ 382 CSP) nevyzval, aby sa vyjadrili k možnému použitiu ustanovenia § 3 ods. 1 OZ, kedy by oni navrhli ďalšie dôkazy [bod 3.1.(ii)]. Uvedené tvrdenie žalovaných považoval najvyšší súd za právne relevantné v tom zmysle, že aspekt dobrých mravov (§ 3 ods. 1 OZ) tvoril resp. spolutvoril ratio decidendi odvolacieho rozhodnutia. V tomto ohľade totiž odvolací súd uviedol, že „nemá ... pochybnosť o tom, že podmienkou, ktorú musia vlastníci bytov a nebytových priestorov pri hlasovaní o vykonaní dobrovoľnej dražby ... posúdiť a zohľadniť je nielen overenie a potvrdenie pravosti, výšky a splatnosť pohľadávky, pre ktorú sa navrhuje výkon záložného práva (ako esencialna podmienka vykonania dražby podľa § 7 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z.), ale aj zohľadnenie aspektu primeranosti a dobrých mravov v súkromnoprávných vzťahoch v súlade s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. ... Niet preto pochybností o tom, že hlasovanie vlastníkov bytov a nebytových priestorov je fázou uplatňovania zákonného záložného práva, ktorá implikuje imanentné posúdenie primeranosti dražby a jej súladu s dobrými mravmi a zákonom (§ 3 ods. 6 zákona č. 527/2002 Z. z.) - súladný výkon (záložného) práva“.

15.1. Odvolací súd vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP). Pred verejným vyhlásením rozsudku dňa 29. júna 2016 (č. l. 188 spisu) v zmysle § 213 ods. 2 OSP vyzval sporové strany, aby v lehote 20 dní zaujali stanovisko k otázke, „či primeranosť výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou bytu je otázkou relevantnou už v procese hlasovania vlastníkov bytov o schválení vykonania dobrovoľnej dražby bytu podľa § 8b ods. 2 písm. i/ zákona č. 182/1993 ... a ... či je v demokratickej spoločnosti nevyhnutné predat' byt neplatičovi, ktorý predstavuje jeho obydlie ak sledovaný cieľ (dosiahnutie úhrad spojených s užívaním bytu) sa dá dosiahnuť miernejším spôsobom v procese výkonu exekúcie“ (výzva z 21. marca 2016, č. l. 120 spisu). Predmetná výzva sa primárne týkala možného posúdenia veci podľa § 8b ods. 2 písm. i/ a § 14 zákona č. 182/1993. Výzva ale neuvádzala, aby sa sporové strany vyjadrili k možnému použitiu § 3 ods. 1 OZ, hoci toto ustanovenie predstavovalo neskorší podstatný dôvod rozhodnutia (pozri bod 15).

15.2. Zároveň je potrebné uviesť, že ani prvostupňový rozsudok za podstatný dôvod zamietnutia žaloby nepovažoval rozpor s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ). Prvostupňový súd tento pojem (dobré mravy) síce vo svojich dôvodoch spomenul, ale iba cez prizmu citovania § 11 ods. 5 zákona č. 182/1993, keď neplatenie úhrad spojených s užívaním bytu zo strany žalobkyne subsumoval pod zákonnú dikciu „porušovania dobrých mravov v dome“ ako podmienky možného výkonu exekúcie.

15.3. Podľa § 382 CSP (predtým § 213 ods. 2 OSP) ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Účelom tohto ustanovenia je predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia je súčasťou princípu právnej istoty. Predvídateľné je

rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup súdu. O nepredvídateľné a prekvapivé rozhodnutie ide tiež vtedy, keď odvolací súd („nečakane“) založí svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom strana (účastník konania) proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné.

15.4. V danom prípade súd prvej inštancie svoje nosné právne úvahy neorientoval na otázku, či hlasovanie žalovaných v dňoch 12. až 14. decembra 2013 o dobrovoľnej dražbe bytu žalobkyne je v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ). Toto hlasovanie žalovaných považoval prvostupňový súd za neplatné podľa § 39 OZ. Z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch, než súd prvej inštancie (pozri bod 15), pričom žalovaní v danej procesnej situácii nemali možnosť namietať správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Pokiaľ za tohto stavu odvolací súd bez postupu podľa § 382 CSP za zákonnú podmienku platnosti hlasovania podľa § 14 zákona č. 182/1993 o súhlase s dobrovoľnou dražbou pre nedoplatky spojené s užívaním bytu považoval (aj) aspekt dobrých mravov (§ 3 ods. 1 OZ), odňal žalovaným možnosť konať pred súdom v zmysle § 420 písm. f/ CSP (porovnaj s R 33/2011).

15.5. Vzhľadom na vyššie uvedené je dovolanie žalovaných v tejto časti nielen prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP, ale tiež zároveň dôvodné, lebo je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 CSP.

16. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu. Totiž v prípade dôvodne namietanej vady znátočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v zmysle týchto ustanovení zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Obiter dictum dáva najvyšší súd do pozornosti odvolacieho súdu, že jeho judiciálny vecný záver, podľa ktorého za zákonnú podmienku platnosti hlasovania podľa § 14 zákona č. 182/1993 o súhlase s dobrovoľnou dražbou pre nedoplatky spojené s užívaním bytu treba považovať (aj) „aspekt primeranosti a dobrých mravov (§ 3 ods. 1 OZ)“ je nedostatočne vysvetlený predovšetkým v tom smere, či takýto záver má oporu v platnom právnom stave (de lege lata). V tomto ohľade závažnou sa javí byť otázka, či uvedený záver v skutočnosti nie je skôr aktom tvorby práva, ktorá náleží zákonodárcovi a nie (všeobecnému) súdu, resp. či takto vyslovený názor odvolacieho súdu nie je (iba) predstavou o práve, aké by malo do budúcnosti byť (de lege ferenda).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.